

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Д.е.н., проф. Лоханова Н.О. _____

(підпис)

“ ___ ” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль розрахунків з оплати праці (на прикладі ТОВ
«АЙС ТЕРМ»)»

Виконавець:

студентка ЦЗФН 4 курс 1 група

Краснова Анна Володимирівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шаровська Тамара Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	5
1.1. Сутність поняття «заробітна плата».....	5
1.2. Системи і форми оплати праці на підприємствах.....	10
1.3. Проблемні питання обліку розрахунків з оплати праці	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АЙС ТЕРМ» ...	24
2.1. Загальна характеристика ТОВ «АЙС ТЕРМ».....	24
2.2. Організація обліку розрахунків з оплати праці на ТОВ «АЙС ТЕРМ»...	30
2.3. Удосконалення обліку розрахунків з оплати праці.....	34
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АЙС ТЕРМ»	39
3.1. Аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «АЙС ТЕРМ».....	39
3.2. Методика контролю розрахунків з оплати праці та її удосконалення....	44
ВИСНОВКИ	56
Список використаних джерел	61
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Теоретичний розгляд питань розрахунків з оплати праці має актуальне значення, оскільки оплата праці є досить важливою ланкою системи соціально-трудових відносин. У зв'язку з цим важко переоцінити значення роботи бухгалтера, пов'язаної з обліком витрат на оплату праці. Тому питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського, статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства.

Теоретичним і практичним питанням розгляду проблем бухгалтерського обліку операцій з оплати праці та їх удосконаленню присвячені праці багатьох вітчизняних учених. Значний внесок у дослідження цих проблем зробили: Л.С. Герасимчук, О.В. Кантаєва, О.В. Покатаєва, Г.О. Кошулинська, Н.В. Потриваєва, І.В. Савченко та інші. Проте зауважимо, що в результаті змін, які регулярно вносяться до нормативно-правового регулювання, питання облікового відображення операцій з оплати праці потребують подальшого удосконалення. Не применшуючи дослідження науковців, зазначимо, що їх науковий пошук було присвячено таким елементам методу, як рахунки та подвійний запис, але все ж таки питання, пов'язані саме з удосконаленням організації бухгалтерського обліку розрахунків оплати праці в умовах кризи, залишаються невизначеними.

Мета і завдання. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення та обґрунтування теоретичних положень, закріплення практичних аспектів обліку і контролю розрахунків з оплати праці; дослідження існуючого досвіду методики і організації обліку розрахунків з оплати праці; вивчення підсистем бухгалтерського обліку для вибору оптимального методу управління, а також надання практичних рекомендацій та визначення шляхів удосконалення методики обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці.

Відповідно до поставленої мети основними завданнями роботи є:

- Визначення суті економічної категорії «заробітна плата»;

- розгляд нормативно-правової бази, що регулює питання обліку заробітної плати;
- опис форм та систем оплати праці;
- визначення особливостей організації автоматизованого обліку праці та заробітної плати;
- розкриття особливостей синтетичного та аналітичного обліку виплат працівникам на підприємстві;
- дослідження системи обліку та контролю розрахунків із заробітної плати та відрахувань на обов'язкове страхування на досліджуваному підприємстві;
- обґрунтування пропозицій щодо поліпшення обліку та контролю заробітної плати.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є сукупність фінансово-господарських операцій, пов'язаних з обліком та контролем розрахунків з оплати праці на ТОВ «АЙС ТЕРМ».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є методика обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці та організація їх здійснення.

Методи дослідження. Методологічною й теоретичною основою дослідження є наукові методи, що ґрунтуються на діалектичному пізнанні та об'єктивних законах економіки. Теоретичні аспекти досліджувались із застосуванням методів індукції і дедукції, за допомогою яких визначено місце розрахунків з оплати праці у системі обліку. У дослідженні застосовувалися методи аналізу, узагальнення та графічного зображення даних.

Інформаційною базою дослідження є податковий кодекс України, законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, положення класиків економічної теорії, наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених з питань обліку, контролю та аналізу, а також облікові й звітні дані промислового підприємства.

здійснювати систематичний контроль за використанням фонду заробітної плати, виявляти можливість економії коштів за рахунок зростання продуктивності праці та зниження трудомісткості продукції.

Таким чином, контроль за оплатою праці є досить трудомістким процесом, який потрібно проводити досить ретельно та уважно, адже витрати на оплату праці займають досить значну часту у структурі витрат підприємства.

Щодо удосконалення обліку розрахунків з оплати праці обов'язковим є застосування табельних номерів, які оптимізують введення облікової інформації щодо кожного працівника у систему, а це унеможливорює плутанини під час нарахування заробітної плати працівникам однофамільцям, крім того, кожний компонент табельного номера несе певне аналітичне навантаження та дає змогу згрупувати зарплату за напрямками.

Раціональність організації обліку також залежить від якості виконання облікових робіт, тому й удосконалення роботи апарату бухгалтерії є невід'ємним складником організації обліку заробітної плати.

До складу робіт бухгалтерії потрібно включати, крім основної роботи, ще і комплекс інших робіт, безпосередньо пов'язаних із формуванням системи оплати праці та її функціонуванням, зокрема розроблення тарифної системи (розрахунок коефіцієнтів тарифної сітки, величини тарифних ставок, схеми посадових окладів та їх величини, граничних розмірів доплат і надбавок тощо).

ВИСНОВКИ

Роль та значення заробітної плати в соціально-економічному розвитку країни зумовлює необхідність удосконалення організації обліку як основного джерела інформації для управління системою з метою її удосконалення. Основною умовою ефективності заходів з її удосконалення є їх комплексний і системний характер, який охоплює всі етапи облікового процесу, а також всі її елементи, забезпечує їх взаємозв'язок та гармонізацію.

Система заробітної плати, яка правильно підібрана, містить особливості трудового процесу, завдання, які поставлені перед відповідним робочим місцем, а також професією і кваліфікацією робітника. Оплата праці залежить не тільки від результатів праці робітників, але також і від ефективної діяльності виробничих підрозділів.

У результаті наукового дослідження та критичного розгляду основних аспектів та проблем теорії обліку праці і заробітної плати зроблено такі висновки:

1. Дослідження теоретичних аспектів заробітної плати проводились багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, з яких зрозуміло, що поняття «заробітна плата» складна і багатостороння, тому розглядати її потрібно з різних позицій. Заробітна плата як економічна категорія – відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості. У процесі дослідження були розглянуті такі основні поняття, як заробітна плата, основна заробітна плата, додаткова, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, мінімальна заробітна плата.

2. Системи та форми оплати праці, є гнучкими й слабо мотивують подальше зростання продуктивності праці. Тобто розмір заробітної плати не пов'язаний з продуктивністю та якістю праці робітника. Отже, заробітна плата повинна залежати безпосередньо від результатів праці й у той же час впливати на його показники, стимулювати розвиток виробництва, ефективність роботи, підвищення кількісних і якісних результатів праці.

3. Автоматизована система значно полегшує роботу бухгалтера, виключає можливість помилок, які могли б виникнути при ручному розрахунку цим самим забезпечуючи правильність нарахування заробітної плати працівникам підприємства та нарахування обов'язкових платежів до фондів та бюджету. При цьому зникає потреба в здійсненні перевірок, ревізій, аудиту первинної документації.

4. Вищим органом управління Товариством є Загальні Збори Учасників. Вони складаються з учасників та їх представників. ТОВ «Айс ТЕРМ» має 3 структурних підрозділи: адміністрація, бухгалтерія, технічний відділ. Фінансова звітність є достовірною та підтверджується первинними документами. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку товариства побудовані на повному плані бухгалтерських рахунків та з одночасним використанням реєстрів бухгалтерського обліку у відповідності до методичних рекомендацій №422. Можна порекомендувати у Положенні про облікову політику прописати основні найбільш досконалі методи, процедури, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, у тому числі розрахунків з оплати праці.

Також у ТОВ «АЙС ТЕРМ» рекомендовано укласти колективний договір, який дасть можливість запобігти можливим розбіжностям між співробітниками та керівництвом.

5. Розглянувши особливості первинного обліку розрахунків за виплатами працівникам, можна зробити висновок, що у ТОВ «АЙС ТЕРМ» забезпечено достовірний облік виконуваної працівником роботи і бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам у встановленому порядку.

6. Розглянуто синтетичний і аналітичний облік розрахунків по оплаті праці. Були розглянуті господарські операції з нарахування, виплати й утримань із заробітної плати працівників ТОВ «АЙС ТЕРМ» за грудень 2018 р. а також бухгалтерські проводки щодо нарахування відпускних. Ми бачимо, що підприємство облік праці та її оплати веде на балансовому рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці», на якому ведеться узагальнення інформації про

розрахунки з працівниками по оплаті праці за всіма її видами, а також розрахунки за не одержану працівниками у встановлений термін суму з оплати праці (розрахунки з депонентами). Можна зробити висновок, що аналітичний та синтетичний облік розрахунків з оплати праці на підприємстві ведеться у відповідності до вимог, його організація відповідає завданням бухгалтерського обліку. Автоматизована форма дає змогу швидко та якісно складати та працювати з регістрами аналітичного і синтетичного обліку, знижуючи при цьому кількість помилок. Організований облік розрахунків з оплати праці на підприємстві дає змогу керівництву мати достатній обсяг інформації для прийняття управлінських рішень.

7. Бухгалтерський облік на підприємстві ТОВ «АЙС ТЕРМ» ведеться у автоматизованій формі із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С Бухгалтерія. версії 8, була розглянута значна кількість спеціалізованих програмних продуктів обліку виплат працівникам, які постійно поновлюються. Було би доречно ТОВ «АЙС ТЕРМ» використовувати відоме більш нове програмне забезпечення 1С, зокрема спеціалізовану конфігурацію «1С:Підприємство 8.3. Зарплата й Управління Персоналом для України», що дозволить оперативно накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування і друку вихідних документів, квартальних, піврічних і річних звітів, а також вона найзручніша для обліку саме розрахунків за виплатами працівникам.

8. В ході дослідження нами встановлено, що контрольні дії, які проводяться в ході вирішення певного завдання, дозволяють особам, які здійснюють внутрішній контроль судити про те, наскільки близькі до дійсності дані первинного обліку виробництва на підприємстві за період, який вибраний для перевірки.

Під час перевірки особливу увагу потрібно приділяти первинним документам, що регламентують відносини з робітниками, а також нарахування та виплату заробітної плати. Повинна бути чітко закріплена відповідальність за ділянками обліку оплати праці (облік особового складу, облік використання

робочого часу, облік виробітку продукції і заробітної плати, облік виконання норм виробітку, розрахунки з робітниками та службовцями з оплати праці тощо).

Контроль за використанням коштів на виплату заробітної плати на кожному підприємстві має велике значення, в процесі якого потрібно здійснювати систематичний контроль за використанням фонду заробітної плати, виявляти можливість економії коштів за рахунок зростання продуктивності праці та зниження трудомісткості продукції. Таким чином, контроль за оплатою праці є досить трудомістким процесом, який потрібно проводити досить ретельно та уважно, адже витрати на оплату праці займають досить значну часту у структурі витрат підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арап Г.В. Шляхи вдосконалення контролю оплати праці / Г.В. Арап, І.Г. Пахомова // Вісник Дніпропетровського університету: Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 4 (2). – С. 149–155.
2. Білова Н. Відпускні: як нарахувати та відобразити в обліку / Н. Білова // Бухгалтер 911. – 2016. – № 21. URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/buh911/2016/may/issue-21/article-17347.html>. (дата звернення: 05.04.2019).
3. Боднар М.І. Фінансовий облік / М.І. Боднар, В.І. Єфіменко, Л.Г. Ловінська. – Київ: КНЕУ, 2012. – 553 с.
4. Бондар М.І. Звітність підприємства / М.І. Бондар, Ю.А. Вегира, М.М. Орищенко. – Київ: Центр навч. літри., 2015. – 570 с.
5. Васильчак С.В. Теоретичні основи формування оплати праці на підприємстві [Текст] / С.В. Васильчак, О.Р. Жидяк, Т.М. Полянчич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.12. – С. 152 – 157.
6. Григоруk А.А. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / А.А. Григоруk, М.С. Палюх, Л.М. Литвин, Т.Д. Літвінова. - Тернопіль, 2012. - 304 с.
7. Демченко М.М. Облік та оподаткування виплат працівникам підприємства у контексті законодавчих змін / М.М. Демченко // Молодий вчений. – 2016. – № 2 (29). – С. 31-37.
8. Дж.М. Кейнс Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс. – М., 1978.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 05.04.2019).

10. Інформаційне забезпечення управління підприємством в умовах сталого розвитку: Монографія / [Н.А. Лоханова, Ю.Б. Слободяник, А.В. Артюх та ін.]; під ред. Н.А. Лоханової. - Одеса: ОНЕУ, 2016. - 261с.

11. К . В . Романчук Формування та розкриття інформації про виплати працівникам за мсфз та п (с) бо / К . В . Романчук, К . В . Шиманська// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку , контролю і аналізу. – 2015. №3 (33). – С. 273-293.

12. Кодекс Законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII із змінами і доповненнями // Праця і зарплата. – 2003. – № 2. – С. 5-19.

13. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96- ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

14. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік / О.В. Лишиленко. – Київ: Центр навч. літри., 2003. – 624 с. 2

15. Лучко М.Р., Адамик О.В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016.

16. М.А Кравченко Сутність оплати праці як економічної категорії / М.А Кравченко. – Херсон: Бізнес навігатор, 2010. - №1. – С.33-35. [електронний ресурс]. - http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_1/2010/01/100115.pdf

17. Макаренко А.П. Аудит операцій і розрахунків з оплати праці та обліку її витрат на підприємстві / А.П. Макаренко, І.В. Бояк // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 1 (13). – С. 112–118.

18. Максимець Ю.В. Заробітна плата як визначальний чинник мотивації праці в ринковій економіці / Ю.В. Максимець // Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 18.10. С. 224–229.

19. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності , затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р . № 433 URL: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/3759-433.html>. (дата звернення: 01.04.2019).

20.Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25 червня 2003 р. № 422. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 29.03.2019).

21.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_011.

22.Мінімальна зарплата в Україні з 2000 по 2019 рр. / Міністерство Фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/> (дата звернення: 25.03.2019).

23.Наталія Ворона «Форми та системи оплати праці» [Текст] / Наталія Ворона, Наталя Білова, Чернишина Наталія // Податки та бухгалтерський облік. –2016. – Вип. 50 – С. 2-13 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/june/issue-50/article-18968.html> (дата звернення: 25.03.2019).

24.Основи методології бухгалтерського обліку: Навчальний посібник / під ред. проф. Максимов В.Ф. - Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2012р. - 144с.

25.Про оплату праці [Електронний ресурс]: Закон України від 24.03.1995 р. (із змін., внес. згідно із законами України: за станом на 0.01.2017 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 20.03.2019).

26.Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755- 6. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>(дата звернення: 21.03.2019).

27.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39, у редакції наказу від 24 січня 2011 р. № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> . (дата звернення: 30.03.2019).

28.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс] // затв. наказом Міністерства фінансів

України від 28.10.2003р. № 601 – Режим доступу до ресурсу:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

29. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 05.10.2017 № 2164-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 29.03.2019).

30. Теоретичні основи бухгалтерського обліку: Навчальний посібник / Артюх А.В., Король О.В., Москалюк А.А., Шаровська Т.С. / За ред. проф. Максимов В.Ф. - Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2012р. - 126с.

31. Фінансовий облік : конспект лекцій / укладачі: М. Ю. Абрамчук, Ю. Г. Гуменна, І. В. Тютюнник, П. М. Рубанов. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – 395 с.

32. Фінансовий облік 1 Частина 2 Навч. посібник / За ред. Максимової В.Ф. - Одеса: ОНЕУ, 2015. – 345 с.

33. Фінансовий облік 1 (частина I) Навч. посібник / За ред. Максимової В.Ф. Одеса: ОНЕУ, ротапринт - 2014. – 384 с.

ДОДАТКИ